

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **J. P.**, bývajúceho v B., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. L. Č., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **J. P.**, bývajúcemu v S., v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. M. S., advokátom so sídlom v Č., **o zaplatenie 1 205,01 Eur (34 426,-- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 13 C 115/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. januára 2009 sp. zn. 10 Co 293/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovaného **o d m i e t a .**

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v sume 116,80 Eur do rúk JUDr. L. Č., advokáta so sídlom v B., do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Čadca rozsudkom z 31. marca 2008 č.k. 13 C 115/2005-254 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 36 302,-- Sk spolu so 6 % ročným úrokom z omeškania za obdobie od 28. júla 2005 do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 16 403,-- Sk, všetko v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Krajský súd v Žiline ako odvolací súd rozsudkom z 15. januára 2009 sp. zn. 10 Co 293/2008 na odvolanie žalovaného aj žalobcu zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 854,68 € (25 748,-- Sk) spolu s 6 % ročným úrokom z omeškania od 28. júla 2005 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku (o zaplatenie 10 554,-- Sk s príslušenstvom) žalobu zamietol. Vo výroku o trovách konania rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 261,86 € (7 889,-- Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, a to do výroku, ktorým odvolací súd žalobu zmenil (uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi do 3 dní od právoplatnosti rozsudku 854,68 € spolu s úrokom z omeškania) a proti výroku o trovách konania. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie žalovaný podal „v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. v súvislosti s ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p a ustanovením § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.“. Odňatie možnosti konať pred súdom videl v tom, že odvolací súd rozhodol o odvolaniach žalovaného a žalobcu bez nariadenia pojednávania, hoci žalovaný na výzvu okresného súdu oznámil, že nesúhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania. Vytýkal odvolaciemu súdu, že ho ako účastníka konania riadne nepredvolal a rozhodol tak v jeho neprítomnosti, čím mu znemožnil uplatnenie konkrétnych procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva. Dovolanie odôvodnil tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalobca vo vyjadrení uviedol, že žiada dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a zaviazať žalovaného na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Z hľadiska prípustnosti dovolania možno za zmenu rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom považovať len také rozhodnutie, ktorým odvolací súd vecne zmeňuje rozhodnutie súdu prvého stupňa o predmete sporu a nahrádza ho svojím iným rozhodnutím o veci samej. V porovnaní s rozhodnutím súdu prvého stupňa musí ísť o iné, rozdielne rozhodnutie vo veci samej. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je preto rozhodujúce to, ako odvolací súd sformuloval výrok svojho rozsudku, (či ho formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok), prípadne ako v dôvodoch označil ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých pri rozhodnutí postupoval (či rozhodol podľa § 219 O.s.p. alebo § 220 O.s.p.).

Z porovnania výrokových častí rozsudkov súdov nižších stupňov je zrejmé, že odvolací súd napriek použitej formulácii o zmene rozsudku okresného súdu v skutočnosti (podľa obsahu) jeho rozsudok v časti ukladajúcej povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi 854,68 € (25 748,-- Sk) potvrdil a tento rozsudok zmenil len v ostatnej (zvyšnej) časti, týkajúcej sa zaplata 10 554,-- Sk s príslušenstvom, v ktorej na rozdiel od súdu prvého stupňa žalobu zamietol. Z hľadiska prípustnosti dovolania žalovaného je podstatné, že oba rozsudky (rozsudok súdu prvého stupňa a rozsudok odvolacieho súdu) sú súhlasné v tom, že (zhodne) uložili žalovanému zaplatiť žalobcovi 854,68 € (25 748,-- Sk). Z uvedeného vyplýva, že táto časť rozsudku odvolacieho súdu, ktorá bola žalovaným napadnutá, má povahu potvrdzujúceho rozsudku. Podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku bolo preto potrebné skúmať v zmysle § 238 ods. 2 a 3 O.s.p.

Rozhodnutiu odvolacieho súdu nepredchádzalo iné rozhodnutie dovolacieho súdu obsahujúce právny názor v tejto veci. Prípustnosť dovolania podľa § 238 ods. 2 O.s.p. preto neprichádza do úvahy. Zároveň sa nejedná ani o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Dovolanie preto nie je prípustné ani podľa § 238 ods. 3 O.s.p.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale komplexne sa zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu

odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zameril na otázku, či postupom odvolacieho súdu nebola žalovanému odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatniť procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom a týmto postupom odňal účastníkovi konania procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Môže ísť napríklad o právo predniesť (doplniť) návrhy, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci a pod. V danom prípade dovolateľ predovšetkým namietal porušenie (odňatie) jeho práva účasti na odvolacom pojednávaní tým, že v tejto veci nebolo nariadené odvolacie pojednávanie, keďže odvolací súd napadnutý rozsudok vyhlásil bez nariadenia pojednávania. Táto námietka žalovaného však opodstatnená nie je.

Zákon č. 384/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok, s účinnosťou od 15. októbra 2008 zmenil obsah predošlého znenia ustanovenia § 214 O.s.p. tým, že inak vymedzil prípady, kedy odvolací súd má povinnosť nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie a kedy môže o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 15. októbra 2008).

Podľa § 372p O.s.p. s názvom „Prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 15. októbra 2008“ na konania začaté pred 15. októbrom 2008 sa použijú predpisy účinné od 15. októbra 2008, ak nie je ďalej ustanovené inak.

V prejednávanej veci bolo rozhodnuté odvolacím súdom 15. januára 2009, teda už za účinnosti uvedenej novely Občianskeho súdneho poriadku. Na danú vec v súvislosti s postupom odvolacieho súdu bolo preto potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008 (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 362/09).

Keďže z obsahu spisu nevyplýva, že by boli dané dôvody pre nariadenie pojednávania podľa § 214 ods. 1 O.s.p. (krajský súd pred vyhlásením rozsudku dokazovanie nedoplňoval ani nezopakoval, súd prvého stupňa nerozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania a nariadenie pojednávania nevyžadoval dôležitý verejný záujem), odvolací súd v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O.s.p. rozhodol o odvolaniach žalobcu aj žalovaného bez nariadenia pojednávania. Postupom odvolacieho súdu plne rešpektujúcim platnú úpravu Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008 nemohlo preto dôjsť k odňatiu možnosti žalovanému pred súdom konať. Žalovaný preto neopodstatnene namietal, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľom uvádzané nesprávne právne posúdenie veci je síce prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné), samo však prípustnosť dovolania nezakladá. Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, môže byť len odôvodnením dovolania za predpokladu, ak je toto prípustné, nie však dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Pre úplnosť treba dodať, že pokiaľ žalovaný napáda dovolaním aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, tento výrok sa síce stáva súčasťou výroku rozsudku, ale nestráca povahu rozhodnutia vydaného vo forme uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p., v spojení s § 151 ods. 1 veta prvá O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu treba prípustnosť dovolania žalovaného smerujúceho proti výroku o trovách konania posudzovať podľa ustanovení § 239 O.s.p., ktoré upravujú prípustnosť dovolania proti uzneseniu. V treťom odseku tohto zákonného ustanovenia sú však vymenované prípady, ktoré vylučujú prípustnosť dovolania. Jedným z nich je aj uznesenie o trovách konania. Dovolanie proti takémuto rozhodnutiu preto nie je prípustné.

Keďže prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p., z ustanovenia § 239 O.s.p. (pokiaľ ide o trovy konania) a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

Žalobca mal v dovolacom konaní úspech, preto mu patrí právo na náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). V dovolacom konaní žalobcovi vznikli trovy v súvislosti s odmenou za právne služby poskytnuté advokátom. Odmena za jeden úkon právnej služby činí sumu 51,45 €, pričom patrí za dva úkony právnej služby a to prevzatie a príprava zastúpenia a písomné vyjadrenie k dovolaniu z 23. marca 2009 (§ 10 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/ a c/ vyhl. č. 655/2004 Z.z.) a dvakrát režijný paušál v rozsahu jednej stotiny výpočtového základu za dva úkony právnej služby (§ 16 ods. 3 uvedenej vyhlášky) v sume 13,90 €. Celkove vznikli žalobcovi trovy v sume 116,80 €, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť na účet advokáta žalobcu (§ 149 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. marca 2010

JUDr. Ladislav Górász, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

Odlíšné stanovisko sudcu JUDr. Rudolfa ĀirĀa

Podľa § 243b ods. 6 ObĀianskeho súdneho priadku (ďalej len „O.s.p.“) pripájam toto odlíšné stanovisko k uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. marca 2010 sp. zn. 4 Cdo 94/2009.

Nesúhlasím s väčšinovým rozhodnutím senátu Najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. januára 2009 sp. zn. 10 Co 293/2008. Zastávam názor, že konanie pred krajským súdom ako odvolacím súdom bolo postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. odňatím možnosti žalovanému konať pred súdom. Táto vada je daná skutočnosťou, že odvolací súd rozhodol bez prejednávania odvolania na pojednávaní, čím znemožnil žalovanému realizáciu jeho procesného práva zúčastniť sa prejednávania veci vo svojej prítomnosti. Svoj právny názor odôvodňujem takto:

I keď ObĀiansky súdny poriadok v znení platnom od 15.10.2008, t.j. od účinnosti novely vykonanej zákonom Ā. 384/2008 Z.z., umožňuje odvolaciemu súdu (s výnimkou taxatívne určených prípadov) rozhodnúť o odvolaní aj bez nariadenia pojednávania, je podľa môjho názoru potrebné v odvolacom konaní začatom do účinnosti uvedenej novely, pokiaľ ide o otázku spôsobu prejednávania odvolania, použiť dovtedy platnú právnu úpravu.

K základným princípom právneho štátu patrí právna istota a dôvera obĀanov v platné právo. Všeobecne platí, že právne predpisy nepôsobia späť (lex retro non agit). Aj keď z ustanovenia § 372p ods. 1 O.s.p. (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 15. októbra 2008) vyplýva, že na konania začaté pred 15. oktôbrom 2008 sa použijú právne predpisy účinné od 15. októbra 2008, pri výklade tohto zákonného ustanovenia nemožno vychádzať z jeho doslovného znenia, ale je potrebné uplatniť výklad ústavne súladný, ktorý ako generálne výkladové pravidlo vyžaduje Āl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa môjho názoru je ústavne súladným výkladom § 372p ods. 1 O.s.p. taký výklad, podľa ktorého sa síce nová procesná úprava použije aj na konania začaté pred jej účinnosťou, no s výnimkou takých procesných situácií, v ktorých by jej použitie bolo porušením princípu právnej istoty a v rámci neho porušením zásady dôvery v platné právo a zásady zákazu tzv. pravej retroaktivity. Z povahy procesného práva plynie, že zmeny, ktoré prináša procesné právo

nové, môžu pôsobiť výlučne odo dňa nadobudnutia účinnosti nového zákona, a to aj pre konania, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou (zásada nepravej spätnej účinnosti novej úpravy). Všeobecne platný zákaz pravej retroaktivity však vyžaduje, aby tie účinky, ktoré doterajšia procesná úprava spájala s určitými procesnými úkonmi zostali zachované aj naďalej. Negatívne vyjadrenie tejto zásady vyznieva v záver, že ak s určitými úkonmi doterajšie procesné právo žiadne účinky nespájalo, potom zostáva aj takýto účinok zachovaný, to znamená, že účinky, ktoré určitému procesnému úkonu prisudzuje až nová úprava, nastanú len za predpokladu, že úkon bol urobený za účinnosti novej úpravy. V súvislosti so spôsobom prejednávania odvolania to potom znamená, že ak odvolanie bolo podané pred účinnosťou novely O.s.p., ktorá tento spôsob zásadne zmenila, mal sa odvolací súd v tejto otázke riadiť dovtedy platnou právnou úpravou, t.j. ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p. v znení do 14.10.2008. Na prejednanie odvolania bol preto povinný nariadiť pojednávanie (ak neboli splnené podmienky podľa odseku 2 alebo 3 uvedeného ustanovenia pre možnosť prejednávania odvolania bez pojednávania). Aj keď povinnosť odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie nebola priamym účinkom tohto opravného prostriedku (s podaním odvolania spája procesné právo tzv. suspenzívny a devolutívny účinok), existencia tejto povinnosti zaručovala účastníkovi odvolacieho konania právo na prejednanie odvolania v jeho prítomnosti, ktoré ako základné právo na spravodlivé súdne konanie je chránené aj čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Rešpektujúc zásadu ochrany nadobudnutých práv vyplývajúcu z princípu dôvery v platné právo, nemôže byť účastník odvolacieho konania v dôsledku účinnosti novej právnej úpravy zbavený práva na prejednanie veci vo svojej prítomnosti, resp. možnosť realizácie tohto práva nemôže byť závislá od náhodilej udalosti, teda od toho, či odvolací súd odvolanie prejednal do účinnosti novej úpravy, alebo či tak urobil až potom. Pokiaľ totiž procesná právna úprava platná v čase podania odvolania zaručovala účastníkovi právo na prejednanie tohto opravného prostriedku na pojednávaní (pri jeho nesúhlase s prejednaním odvolania bez pojednávania) a táto skutočnosť mohla ovplyvniť obsah podaného odvolania v tom smere, že účastník sa mohol spoliehať na možnosť jeho prípadného upresnenia, rozvinutia či objasnenia na odvolacom pojednávaní, nemôže byť v nadobudnutej dôvere takto postupovať sklamaný.

Z preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že žalovaný podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie 2.6.2008. Na výzvu prvostupňového súdu, či súhlasí s rozhodnutím odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania, odpovedal prostredníctvom svojho splnomocneného zástupcu listom z 12.6.2008 tak, že s týmto postupom nesúhlasí. Spis bol

predložený odvolaciemu súdu 17.9.2008, pričom tento o odvolaní rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom z 15.1.2009.

Vzhľadom na vyššie uvedený výklad odvolací súd tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, odňal žalovanému možnosť konať pred súdom. Pretože odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, znamenajúce porušenie práva na spravodlivý proces, zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho dôvodnosť, mal byť podľa § 243b ods. 1 O.s.p. rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec mu mala byť vrátená na ďalšie konanie.

V Bratislave 10. marca 2010

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
sudca

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová